

राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेच्या (RKVY DPR based Stream) या योजनेतर्गत बुबनाळ-ओरवाड, शेडशाळ, गणेशवाडी, अर्जुनवाड, कवठेसार, घालवाड, कुटवाड-हसूर ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर या गावांतील क्षारपड जमिनीची सच्छिद्र निचरा प्रणालीचा वापर करून सुधारणा करण्याच्या प्रकल्पास प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
मृद व जलसंधारण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : प्रमा-२०२३/ प्र.क्र.४५/जल-१
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक : २९ फेब्रुवारी, २०२४.

वाचा :

१. कृषी व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र.राकृवि/प्र.क्र. ७४/१४-से, दि.०८ मार्च, २०१९
२. कृषी व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र.राकृवि/प्र.क्र. ५७/१४-अ, दि. १७ मे, २०२२.
३. राज्य स्तरीय प्रकल्प तपासणी समितीच्या (SLPSC) बैठकीचे इतिवृत्त- पत्र क्र. आरकेव्ही-१०२३/प्र.क्र.१९२/१४-ए, दि. २३ नोव्हेंबर, २०२३.
४. अपर आयुक्त जलसंधारण तथा मुख्य अभियंता, मृद व जलसंधारण विभाग, प्रादेशिक क्षेत्र, पुणे यांचे पत्र क्र. आस्था-३/६४३८/२०२३, दि. १४ डिसेंबर २०२३.
५. राज्य स्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या (SLSC) ३४ व्या बैठकीचे इतिवृत्त- पत्र क्र. आरकेव्ही-११२३/प्र.क्र.२३२/१४-ए, दि. २५ जानेवारी, २०२४.

प्रस्तावना:-

कोल्हापूर जिल्ह्यातील शिरोळ तालुक्यातील एकूण १०,००० हेक्टर पानथळ-क्षारपड जमिनीपैकी शेडशाळ, गणेशवाडी, अर्जुनवाड, कवठेसार, घालवाड, बुबनाळ ओरवाड, कुटवाड- हसूर ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर या ७ गावांमध्ये सच्छिद्र निचरा प्रणालीद्वारे सुमारे १९१० हेक्टर क्षारपड जमीन सुधारणा करणेबाबतचा रु. ५९.४५ कोटी प्रकल्प किंमतीचा श्री दत्त शेतकरी सहकारी साखर कारखाना, लि. शिरोळ यांचा प्रस्ताव मृद व जलसंधारण विभागामार्फत राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत मंजूरीस्तव सादर केला होता. राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीने सदर प्रस्तावास केंद्र शासनाची मंजूरी घेण्याच्या अटीच्या अधीन राहून मंजूरी दिली होती. त्यानुसार दि. २९ जुलै, २०२१ रोजी केंद्र शासनास सदर प्रकल्पाचा प्रस्ताव सादर केला होता, केंद्र शासनाने दि.०१ नोव्हेंबर, २०२१ रोजीच्या पत्रान्वये, सन २०१८-१९ मधील राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत या उप-योजनेतर्गत (Reclamation of Problematic Soil) अखर्चित असलेला रु.२.१९ कोटी (केंद्र हिस्सा रु. १.३२ कोटी राज्य हिस्सा रु. ०.८७ कोटी) निधी सदर प्रकल्पासाठी खर्ची टाकण्यास मान्यता प्रदान केलेली आहे.

उपरोक्त पार्श्वभूमीवर श्री दत्त शेतकरी सहकारी साखर कारखाना, लि. शिरोळ यांनी ७ गावांतील १९१० हेक्टर क्षेत्रावर क्षारपड जमीन सुधारणा प्रकल्प राबविण्याबाबत वाचा येथील २ नुसार प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. सदर शासन निर्णयानुसार ३६५ हे.

क्षेत्रासाठी योजना राबविण्यात आली आहे. वाचा येथील क्र. ३ नुसार केंद्र शासनाने समस्याग्रस्त जमीन सुधारणा या उपयोजनेअंतर्गत निधी वितरण बंद केल्याचे कळविले आहे. दि. ०१-११-२०२३ च्या संचालक (कृषी प्रक्रिया व नियोजन) कृषी आयुक्तालय महाराष्ट्र राज्य यांचे पत्रान्वये सदर योजना बंद झाल्याचे कळविण्यात आले आहे. सबब आराखड्यातील १९१० हे. मधील उर्वरित १५४५ हे. क्षेत्रासाठी सदर योजना राबविण्यासाठी राज्य स्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या (SLSC) ३४ व्या बैठकीत राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेअंतर्गतची क्षारपड जमीनसुधारणा व सच्छिद्र निचरा प्रणालीची रु. ९.४६ कोटी किंमतीची उर्वरित कामे RPS Sub scheme मधून नियमित राष्ट्रीय कृषी विकास योजना RKVY DPR Stream मध्ये रुपांतरित करण्यात आलेली असून सदर योजनेमधील उर्वरित १५४५ हे. क्षारपड जमीन सुधारणेची कामे अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून मृद व जलसंधारण विभागास कार्यवाही करण्यास मान्यता दिली आहे.

त्यास अनुसरून श्री दत्त शेतकरी सहकारी साखर कारखाना, लि. शिरोळ यांनी वाचा येथील क्र. ४ नुसार अपर आयुक्त जलसंधारण तथा मुख्य अभियंता, मृद व जलसंधारण विभाग, प्रादेशिक क्षेत्र, पुणे यांचे मार्फत सादर केलेल्या ७ गावातील १५४५ हेक्टर क्षेत्रावर क्षारपड जमीन सुधारणा प्रकल्प राबविण्याच्या प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती, त्यानुषंगाने शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

१. या शासन निर्णयान्वये कोल्हापूर जिल्ह्यातील शेंडशाळ (३९४ हेक्टर), अर्जुनवाड (३६६.७३ हेक्टर), कवठेसार (१३० हेक्टर), गणेशवाडी (२३४ हेक्टर), कुटवाड (८५.४७ हेक्टर), घालवाड (१७७.८० हेक्टर) व औरवाड (१५७ हेक्टर) ता. शिरोळ या गावांतील एकूण १५४५ हेक्टर क्षेत्रावर सच्छिद्र निचरा प्रणालीचा (Sub-Surface Drainage System) वापर करून क्षारपड जमीन सुधारणा कार्यक्रम राबविण्याकरिता ₹९४५.५४ लक्ष अंदाजपत्रकीय खर्चाचा प्रकल्प राबविण्यास आणि त्याकरिता या प्रकल्पांतर्गत लाभार्थी शेतकऱ्यांना राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेंतर्गत (RKVY DPR based Stream) या उपयोजने अंतर्गत प्रती हेक्टरी ६०,०००/- अर्थसहाय्य उपलब्ध करून देण्यास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.
२. या प्रकल्पांतर्गत शेतकऱ्यांनी राबवावयाच्या प्रकल्पांतर्गत घटक /उपचाराचा आराखडा खालील तक्त्यात नमूद केल्याप्रमाणे राहिल, सदर आराखड्यातील अनु. क्र. १, २ व ३ या घटकांची शेतकऱ्यांनी स्व-निधीतून अंमलबजावणी करावयाची असून अनु.क्र. ४ येथील सच्छिद्र निचरा प्रणाली या घटकाकरिता राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेंतर्गत समस्याग्रस्त जमीन सुधारणा कार्यक्रम (RKVY DPR based Stream) या योजने अंतर्गत प्रती हेक्टरी ६०,०००/- अर्थसहाय्य लाभार्थी शेतकऱ्यांना अनुज्ञेय राहिल. या प्रकल्पांतर्गत राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेंतर्गत अर्थसहाय्य व लाभार्थी हिस्सा खालील प्रमाणे आहे:-

अ. क्र.	घटक	प्रकल्प क्षेत्र	प्रकल्प किंमत (रु. लक्ष)	राकृवियो अंतर्गत अर्थसहाय्य (रुपये लक्ष)
१	प्रक्षेत्र विकास, बांध बंधिस्ती, पाण्याचा पाट, जमिनीस आकार देणे (On farm Development, bunding, irrigation channel, land shaping)	१५४५ हे.	लाभार्थी शेतकऱ्यांनी स्व-निधीतून राबवावया च्या बाबी	निरंक
२	भू-सुधारक (Soil amendment (५ tonnes/ha))			
३	हिरवळीची खते, ऊसाचे बेणे, खते व औषधे (Green Manuring, Sugarcane ratoon (seed) fertilizers and chemicals)			
४	सच्छिद्र निचरा प्रणाली (Sub-surface drainage system (Excavation & refilling of soil, corrugated pipeline, its fitting & laying, construction of outlets))		९४५.५४	९२७.००
प्रशासकीय खर्च (२% RKVY Share)				१८.५४
एकूण				९४५.५४

३. सदर प्रकल्पाची अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून मृद व जलसंधारण विभागाच्या अधिनस्त अपर आयुक्त जलसंधारण तथा मुख्य अभियंता, प्रादेशिक क्षेत्र, पुणे हे राहतील, या प्रकल्पाची अंमलबजावणी सदर यंत्रणेच्या जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग (राज्यस्तर), कोल्हापूर यांच्या पर्यवेक्षणाखाली करण्यात यावी. सदर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती परिशिष्ट "अ" येथे नमूद केली आहे.
४. राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या ३४ व्या बैठकीच्या इतिवृत्तातील मुद्दा क्र. ६ब नुसार अंमलबजावणीचा कालावधी- आर्थिक वर्ष २०२३-२०२४.
५. सदर प्रकल्पांतर्गत संबंधित ७ गावातील शेतकऱ्यांचा सहभाग असलेल्या संस्था, त्यांचे सभासद शेतकरी, प्रकल्प क्षेत्र आणि त्याकरिता राकृवियो (RKVY DPR based Stream) अंतर्गत देय अनुदानाचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे:-

गावाचे नाव	गट/ संस्था	सभासद शेतकरी	प्रकल्प क्षेत्र (हे)	राकृवियो अनुदान (रु. लाख) (@ रु. ६०,००० प्रती हे.)
शेडशाळ	अन्नदाता बहुउद्देशीय क्षारपड जमीन सुधारणा सह. संस्था	७५३	३९४	२३६.४०
अर्जुनवाड	अर्जुनेश्वर बहुउद्देशीय क्षारपड जमीन सुधारणा सह. संस्था	६२८	३६६.७३	२२०.०३८
कवठेसार	कवठेसार बहुउद्देशीय क्षारपड जमीन सुधारणा सह. संस्था	२३४	१३०	७८.००
गणेशवाडी	कृषी संजिवनी बहुउद्देशीय क्षारपड जमीन सुधारणा सह. संस्था	२९०	२३४	१४०.४०
कुटवाड-हसुर	श्री. नरसिंह बहुउद्देशीय क्षारपड जमीन सुधारणा सह. संस्था	२३१	८५.४७	५१.२८२
घालवाड	श्री घोलेश्वर बहुउद्देशीय क्षारपड जमीन सुधारणा सह. संस्था	४७७	१७७.८०	१०६.६८
औरवाड-बुबनाळ	औरवाड-बुबनाळ बहुउद्देशीय क्षारपड जमीन सुधारणा सह. संस्था	१८५	१५७	९४.२०
	एकुण	२७९८	१५४५	९२७
	प्रशासकीय खर्च (२% RKVY Share)			१८.५४
	एकूण	२७९८	१५४५	९४५.५४

६. वैयक्तिक लाभाच्या प्रकल्पांतर्गत सर्व विभागांनी /अंमलबजावणी यंत्रणांनी लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यावर थेट लाभ हस्तांतरणाद्वारे (DBT) अनुदान वितरीत करावे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२४०२२९११३४४००६२६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सु. म.काळे)
मुख्य अभियंता तथा सह सचिव
महाराष्ट्र शासन

सोबत-परिशिष्ट-अ

प्रत.

१) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.

- २) मा. मुख्यमंत्री, यांचे अप्पर मुख्य सचिव.
- ३) मा.विरोधीपक्ष नेता, विधान परिषद/विधानसभा, विधान मंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
- ४) सर्व मा.संसद सदस्य, विधान मंडळ सदस्य, महाराष्ट्र राज्य.
- ५) सर्व मा.मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
- ६) मा.मंत्री (मृद व जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव
- ७) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य.
- ८) सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव.
- ९) अ.मु.स. (कृषी, पदुम विभाग) यांचे स्वीय सहाय्यक.
- १०) सचिव (मृद व जलसंधारण) यांचे स्वीय सहाय्यक.
- ११) महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखापरीक्षण), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- १२) आयुक्त, मृद व जलसंधारण, जल आयुक्तालय, औरंगाबाद.
- १३) अपर आयुक्त जलसंधारण तथा मुख्य अभियंता, मृद व जलसंधारण प्रादेशिक क्षेत्र, पुणे.
- १४) प्रादेशिक जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, पुणे.
- १५) जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर.
- १६) सहाय्यक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय, पुणे.
- १७) सहाय्यक संचालक (व्यय-१/अर्थसंकल्प), मंत्रालय, मुंबई.
- १८) जिल्हा कोषागार अधिकारी, कोल्हापूर.
- १९) निवड नस्ती (जल-१).

परिशिष्ट “अ”

मृद व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. प्रमा-२०२३/ प्र.क्र.४५/जल-१, दि. २९ फेब्रुवारी, २०२४ चे

सहपत्र

राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत समस्याग्रस्त जमिन सुधारणा (RKVY DPR based Stream) या योजनेतर्गत सच्छिद्र निचरा प्रणालीचा वापर करून (SSD) शेडशाळ, अर्जुनवाड, कवठेसार, गणेशवाडी, कुटवाड, घालवाड व ओवाड ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर या गावातील क्षारपड जमीन सुधारणा प्रकल्प अंमलबजावणीची कार्यपध्दती :-

१. क्षारपड जमीनीवर सच्छिद्र निचरा प्रणालीचा अंमलबजावणी करणे हा क्षेत्र उपचार असून तो शेतकऱ्यांनी सामुदायिकरित्या अवलंबावा म्हणून १५) जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांच्या पर्यवेक्षणाखाली आत्मा अंतर्गत स्थापन झालेले शेतकऱ्यांचे गट अथवा शेतकरी उत्पादक कंपनी सदर प्रकल्पाची प्रक्षेत्रावर प्रत्यक्ष अंमलबजावणी करतील.
२. या शासन निर्णयाच्या परिच्छेद क्र. ३ मध्ये नमूद केल्यानुसार अनु. क्र. १, २ व ३ या घटकांची शेतकऱ्यांनी स्व-निधीतून अंमलबजावणी करावयाची असून त्याकरिताच्या खर्चाचे अंदाजपत्रक तयार करून या बाबींची जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांच्या पर्यवेक्षणाखाली गटाच्या स्तरावर अंमलबजावणी करावी.
३. या शासन निर्णयाच्या परिच्छेद क्र. ३ मध्ये नमूद केल्यानुसार केवळ अनु.क्र.४ येथील सच्छिद्र निचरा प्रणाली या घटकाकरिता राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत अर्थसहाय्य देय राहणार आहे. त्याकरिता शेतकऱ्यांच्या गटांनी/ शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी क्षारपड जमीनीवर सच्छिद्र निचरा प्रणालीचा अंमलबजावणी करण्यासाठी स्वखर्चाने सनदी स्थापत्य अभियंत्यांची नियुक्ती करावी. याकरिता स्थापत्य अभियंत्यांना द्यावयाचे मानधन/ सेवाशुल्क व त्यावरील कर इ. खर्च शेतकरी गटाने स्व-निधीतून भागवावयाचा आहे.
४. शेतकरी गटाने नियुक्त केलेल्या सनदी स्थापत्य अभियंत्यामार्फत प्रक्षेत्राचे सर्वेक्षण करून केंद्रीय क्षारपड जमीन संशोधन संस्था, कर्नाल, हरियाणा (CSSRI) यांनी भारी काळ्या जमीनीसाठी (Deep Black Cotton Soil-Vertisols) शिफारस केलेल्या बंदिस्त निचरा प्रणालीच्या संकल्पनानुसार प्रकल्प अंमलबजावणीचे संकल्पचित्र व खर्चाचे अंदाजपत्रक तयार करून घ्यावे.
५. शेतकऱ्यांच्या गटांनी/ शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी त्यांच्या प्रक्षेत्राकरिता सनदी स्थापत्य अभियंत्यांनी तयार केलेल्या प्रकल्प अंमलबजावणीचे संकल्पचित्र व खर्चाचे अंदाजपत्रकास ठराव घेऊन मान्यता द्यावी. त्याचप्रमाणे, सदर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीकरिता शेतकऱ्यांच्या गटांनी/ शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी सभासद शेतकऱ्यांना बँक कर्ज व स्व-निधीतून आवश्यक निधी उभारण्याचे सुचित करावे. अशाप्रकारे गटातील सर्व सभासद शेतकऱ्यांनी बँकेमार्फत व स्व-निधीतून व्यक्तिगत क्षेत्राकरिता प्रकल्प अंमलबजावणीसाठी आवश्यक निधीची उभारणी करावी. त्याचप्रमाणे शेतकरी गट या प्रकल्पाकरिता आवश्यक असलेला निधी तसेच

- शेतकऱ्यांच्या बँक कर्जावरील व्याजास सवलतीसाठी खाजगी कंपन्यांच्या सी. एस. आर. फंडातून निधी उभारू शकतील.
६. प्रकल्प अंमलबजावणीकरिता आवश्यक निधीची उभारणी झाल्यानंतर शेतकऱ्यांच्या गटांनी/ शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी व सदर निधीतून प्रकल्प राबविण्यास सनदी स्थापत्य अभियंत्यांना कार्यारंभ आदेश निर्गमित करावा व त्याबाबत जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांना अवगत करावे.
७. प्रकल्पांतर्गत कामे जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांच्या पर्यवेक्षणाखाली करावयाची असून प्रकल्पासाठी नियुक्त केलेल्या सनदी स्थापत्य अभियंत्यांनी तसेच संबंधित शेतकऱ्यांच्या गटांनी/ शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी वेळोवेळी कामाचा प्रगती अहवाल जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांना सादर करावा.
८. जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांनी शेतकऱ्यांच्या गटांच्या/उत्पादक कंपनींच्या प्रकल्प क्षेत्रास वेळोवेळी भेट द्यावी व प्रकल्पाच्या प्रगतीचा प्रत्यक्ष आढावा घेऊन प्रकल्प शास्त्रोक्त पद्धतीने राबविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक सुचना द्याव्यात. त्याचप्रमाणे, गटांच्या/उत्पादक कंपनींच्या प्रकल्पांतर्गत कामे पूर्ण झाल्यानंतर मोक्या तपासणी करून सनदी स्थापत्य अभियंत्यामार्फत प्रकल्पांतर्गत सर्व बाबींची शास्त्रोक्त पद्धतीने अंमलबजावणी झाल्याचे जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांनी प्रमाणित करावे.
९. प्रकल्पांतर्गत सच्छिद्र निचरा प्रणाली ही क्षेत्र उपचार पद्धती आहे, त्यामुळे प्रकल्प मंजुरी देण्यात आलेल्या शेतकरी गटाच्या संपूर्ण प्रक्षेत्रावर सर्व सभासद शेतकऱ्यांनी प्रकल्पाची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहिल व गटाकरिता मंजूर प्रक्षेत्रावर सर्व शेतकऱ्यांनी सच्छिद्र निचरा प्रणाली बसवून प्रकल्प पूर्ण केल्यानंतरच गटातील शेतकरी अनुदानासाठी पात्र राहतील. या प्रकल्पांतर्गत लाभार्थी शेतकऱ्यांना संपूर्ण गटाचा प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर वैयक्तिक शेतकऱ्यांच्या बँक कर्ज खात्यावर अनुदान अदा करण्यात येईल (Credit Linked Back ended Subsidy).
१०. संबंधित गटांच्या/उत्पादक कंपनींच्या सभासद शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य केलेल्या राष्ट्रीयकृत बँकेचे निधी उपयोगिता प्रमाणपत्र/प्रकल्प पूर्ण झाल्याचे प्रमाणपत्र तसेच, सनदी स्थापत्य अभियंत्यामार्फत प्रकल्प पूर्ण झाल्याबाबतचे प्रमाणपत्र घेऊन जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांनी प्रकल्प मंजुरी दिलेल्या शेतकरी गटाच्या संपूर्ण प्रक्षेत्रावर प्रकल्पाची अंमलबजावणी पूर्ण झाल्याचे मोक्या तपासणीअंती प्रमाणित करून प्रकल्पाची अंमलबजावणी करणाऱ्या संबंधित गटांच्या/उत्पादक कंपनींच्या सर्व सभासद शेतकऱ्यांना अनुदान वितरणाची शिफारस शासनास करावी.
११. अनु. क्र. १० नुसार जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांची शिफारस प्राप्त झाल्यानंतर शासन स्तरावरून राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत समस्याग्रस्त

जमीन सुधारणा कार्यक्रम (Reclamation of Problematic Soil) या उप-योजने अंतर्गत निधी वितरणाची कार्यवाही करण्यात येईल.

१२. शासनाने निधी वितरीत केल्यानंतर जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, कोल्हापूर यांनी प्रकल्पांतर्गत शेतकऱ्यांना प्रती हेक्टरी रु.६०,०००/- याप्रमाणे त्यांच्या आधार संलग्न बँक कर्ज खात्यावर अनुदान जमा करावे व सदर निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र शासनास सादर करावे.